

Kiss Károly:

A klímavédelmi intézkedések gazdasági és társadalmi racionalitása

Héjjas István időről-időről megírja, hogy a klímaváltozás nem emberi okokra vezethető vissza, és az ellene tett intézkedések nem csak feleslegesek, de károsak is, mert csökkentik a jólétet, terhelik a környezetet. A magyar szakirodalomban Miskolczi Ferenc és Szarka László képviselik ezt a nézetet, de felsorakozik mögéjük a Professzorok Batthyány Köre is.

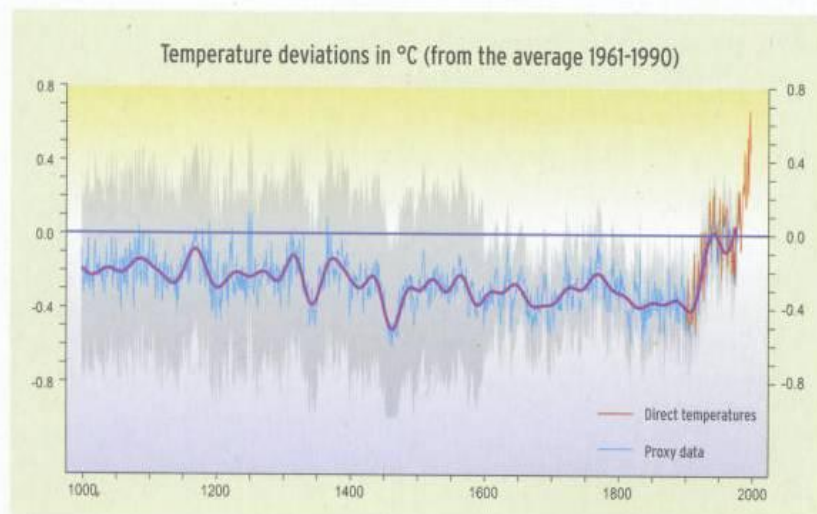
Az orosz-ukrán háború kitörése óta világszerte – de különösen Európában – kifejezett ellenérzés tapasztalható a klímavédelmi intézkedésekkel szemben, mert egyes kormányok (főként a németek) a helyzetet azok bevezetésére próbálják meg felhasználni. (A hazai szűklátókörűség szülte a „klímahiszi” kifejezés.)

Héjjas István legfrissebb tanulmánya alaposan elemzi az 1200-as évektől az 1800-as évekig tartó ún. „kis jégkorszakot”, és következtetéseit megtoldja azzal, hogy az eljövendő felmelegedéstől nem félnünk kellene, hanem örülnünk neki, mert az emberiség történetében a melegebb korszakok mindig kedvezőbbek voltak, mint a hidegek.

Érveim, ellenvetéseim:

1. A globális hőmérséklet emelkedése egyértelmű jelenség. Az ipari forradalom óta az ún. üvegházhatású gázok feldúsulnak a légkörben, a széndioxid koncentrációja pl. 280 ppm-ről 400 fölé nőtt. A földtörténet során a felmelegedési és lehülési periódusok folyamatosan váltják egymást. De az még nem fordult elő, hogy a felmelegedés ilyen gyors lett volna, mint a legutóbbi másfél évszázadban.

Fluctuations in the temperature of the earth's surface (northern hemisphere) over the past 1,000 years

Source: German IPCC Coordination Office of the BMBF and BMU, 2002

2. Tehát jó okunk van azt feltételezni, hogy a folyamat antropogén jellegű. Mégis, ezt nem mondhatjuk ki teljes bizonyossággal, mert a kaotikus rendszerekben az ok-okozati folyamatok nem követhetők teljes bizonyossággal. – Márpedig a klíma egy rendkívül bonyolult, kaotikus rendszer.

3. De mivel nem zárható ki, hogy a felmelegedést mi okozzuk, és az – ha bekövetkezik – civilizációnk pusztulásával járhat, a felelős magatartás az, ha úgy járunk el, mintha azt mi okoznánk, és mindent megteszünk annak érdekében, hogy elkerüljük.

4. Héjjas István arra hivatkozik, hogy történelmünk során a meleg időszakok mindig kedvezőbbek voltak, míg a lehülések éhínséggel, pusztulással és járványokkal jártak. A jégkorszakok esetére ez valóban igaz. De nézzük meg, **mivel járna, ha a század közepére a felmelegedés meghaladná az 1,5 C fokot.** Több ilyen számítás, előrejelzés is van. Én itt a BBC magyarázatára hivatkozom, melyet a tavaly novemberben Dubai-ban megtartott COP28 alkalmával adtak közre: <https://www.bbc.com/future/article/20231130-climate-crisis-the-15c-global-warming-threshold-explained>

De szakmai körökben jól ismert a 2006-os 700 oldalas Stern-jelentés is, mely azt elemzi, hogy mibe kerülne a felmelegedés 2,7 C fok alatt tartása és mit veszünk, ha erre nem lennénk képesek: a megelőzés a világ GDP-jének évi 1 százalékába kerülne az elkövetkező évtizedekben, míg a nem cselekvés évi 5-20 százalékának elvesztésével járna az idők végeztéig.

(Lásd erről előadást: https://utodaink-jovoje.hu/eghajlat/stern_jelentes_2006.pdf)

Vagy: az Economist 2021. július 24-i száma bemutatja egy plusz 3 C fokkal melegebb világ szörnyűségeit: https://utodaink-jovoje.hu/eghajlat/plusz_3_fokos_vilag.pdf

Egyértelműen leszögezhetjük: téves az a vélemény, hogy a felmelegedés nekünk „jól jön” majd.

5. Fontos felismerni a **felmelegedés akceleratív, kumulatív jellegét** is:

- a melegebb hőmérséklet miatt olvad a sarkok jégtakarója – ez csökkenti az albedót, a felszín fényvisszaverő képességét, és így még tovább emelkedik a hőmérséklet

- a sarki jég olvadása miatt elkezdődött a metán szivárgása: a Sarkkörön túli vidékeken óriási befagyott mocsarak vannak, melyekben hatalmas mennyiségű metán raktározódott el (a metán a szerves anyagok bomlásakor keletkezik); a metán az egyik legintenzívebb üvegházhatású gáz; a metánszivárgás tovább melegíti a légkört és így tovább folytatódik a sarki jégtakaró olvadása...

- a felmelegedés már érezhető a világoceánok hőmérsékletében is; a tengerfenéken is óriási mennyiségű szerves anyag halmozódott fel; a tengervíz hőmérsékletének emelkedése megváltoztatja a nyomási viszonyokat, és ez is a metán szivárgásához, kiszabadulásához vezet.

5. Végül egy nagyon fontos összefüggésre szeretnék rávilágítani. Mindazok az intézkedések, **melyeket a klímaváltozás elkerülése érdekében teszünk, egyben fontos gazdaság- és társadalompolitikai célok megvalósítását is szolgálják.** (Azokét, amelyek a fogyasztói társadalom és a motorizáció túlzásait kívánják mérsékelni.)

- Mind a szénhidrogének kitermelése, mind a feldolgozása és a felhasználása során súlyos egészségügyi és környezeti károk (externáliák) keletkeznek (az emberi egészségben, a bioszférában, az épített környezetben) – a mérséklésükkel e károk is csökkennek.

- Az energia- és anyagfelhasználás csökkentése fontos gazdasági érdek, növeli a hatékonyságot, kedvezőbbé, versenyképesebbé válik a gazdaság szerkezete.

- A folyamat részeként kevesebbet vásárolunk, kevesebbet utazunk; megváltozik az életmódunk, megváltoznak a fogyasztási prioritásaink: nagyobb szerephez jut az oktatás, a művelődés, a szabadidő, a család.

Bp, 2024. január 9.

Az Utódaink Jövője „Éghajlat és környezeti válság” témájánál számtalan klímatudományi cikk, tanulmány és vitairat olvasható: <https://utodaink-jovoje.hu/eghajlat.php>